

25.6.2024

Pohjois-Savon vesienhoidon YTR kokous 1/2024

Aika	22.5.2024	Klo 8-16, Teams-yhteys klo 12.30-14.40
Paikka	Bussimatkka Kuopio – Konnevesi, Teams -yhteys Konneveden tutkimus- asema	
Läsnä	Liite	

Pohjois-Savon vesienhoitoryhmän vuoden 2024 ensimmäinen kokoontuminen järjestettiin maastoretken muodossa. Retkeen yhdistettiin ELY-keskuksen vesistöyksikön kevätretkipäivä.

Bussimatalla esittäydettiin ja kuultiin lyhyet esittelyt matkan varrelle sijoittuvista hankkeista. Rautalampi -järven ohiajon aikana taustoitettiin hankkeen historiaa, kalakuolemia ja sitä kautta virinnyttä viimeksi toteutettua vedennostohanketta. Järvellä 2019 todettu kalakuolema on ollut Pohjois-Savon alueella mittakaavaltaan suurin, tuolloin kuoli useita tuhansia kiloja kaloja. Syynä oli runsaiden leväkukintojen aiheuttama runsas hapenkulutus ja veden korkea lämpötila. Matkalla ohitettiin myös Tyyrinvirta, jota on kunnostettu useaan otteeseen, viimeksi vuonna 2000, jolloin tehtiin kalataloudellinen kunnostus. Konnekosken tutustumiskäynnillä kuultiin kalataloudellisesta kunnostuksesta, joka tehtiin 1990-luvulla. Parisen vuotta sitten alueella tehtiin täydentävää kalataloudellista kunnostusta. Matkalla Konneveden tutkimusasemalle kuultiin vielä HELMI-elinympäristökunnostusten ajankohtaisia asioita.

Etäosio klo 12.30-14.40, Konneveden tutkimusasema

12:30 Life Revives hankkeen esittely (+ Teams-lähetys)

Jouni Taskinen esitteli Life Revives hanketta ja tutkimusasemalla tehtävää työtä. Kuusivuotinen LIFE Revives -projekti käynnistyi syyskuussa 2021 vuosien taustatyön ja suunnittelun tuloksena 12 projektikumppanin voimin. LIFE Revives -hankkeen tavoitteena on parantaa ekologista tilaa 69 Suomessa, Ruotsissa ja Virossa sijaitsevassa joessa, joissa on edustettuina 7 % maiden jokihelmisimpukkapopulaatioista (raakku, Margaritifera margaritifera). Toimenpiteiden tarkoituksena on saavuttaa raakun riittävä suojelustatus sekä parantaa projektimaissa esiintyvien populaatioiden lisääntymiskykyä projektin jälkeen.

Seurantaan perustuvia tuloksia kerätään projektin aikana myöhemmin hyödynnettäviksi – tavoitteena on parantaa ja yhtenäistää Euroopan maissa käytössä olevia raakunsuojelumenetelmiä. Viranomaisien, metsätalouden sekä maanomistajien osallistaminen projektiin tarjoaa resursseja ja edesauttaa sidosryhmiä sitoutumaan raakunsuojeluun. Hankkeen pääasialliset toimet ovat:

- Raakun ja sen isäntäkalojen, Atlantin lohen (Salmo salar) ja taimenen (Salmo trutta), elinympäristöjen kunnostus
- Raakun laitospasvatus ja uudelleenistutus jokiin
- Suojeluasiantuntijuuden parantaminen ja raakutietouden lisääminen
- Innovatiivisten jokiuomakunnostusmenetelmien kehittäminen

25.6.2024

13:00-13:30 tutkimusaseman esittelykierros (ei verkkolähestystä)

Tutustuimme tutkimusaseman toimintaan, kuulimme asemalla tehtävistä tutkimusprojekteista ja erityisesti raakkujen elämään saimme kattavan tietopaketin Jouni Taskisen ja projektin muiden tutkijoiden kertomana.

13:30-14:00 Yhteistyöryhmän kokousosuus (+ Teams-lähetys)

Puheenjohtaja Kimmo Haapanen toivotti vanhat ja uudet jäsenet tervetulleiksi.

Antti Kanninen kertoi vesienhoidon ajankohtaisista asioista. Uusi vesienhoitoryhmä on nimetty ja aloittanut toimintansa. Tulevalla kaudella ryhmässä on 42 eri tahoa edustettuna. Ensimmäisen virallisen tapaamisen ajankohta tulevalle syksylle selvitetään kyselyllä. Antti muistutti yhteistyöryhmän tehtäviä, joita ovat mm. osallistuminen ryhmän toimintaan ja oman alan tietouden sekä osaamisen tuominen vesienhoidon suunnitteluun. Jäsenet toimivat linkkinä omaan taustaryhmäänsä ja tieto vaihtuu puolin ja toisin.

Vesienhoidon suunnittelun 4.vesienhoitokauden valmistelu on käynnistynyt. Antti kävi läpi suunnittelun aikataulua. Keskeisten kysymysten kuuleminen päättyi 17.6. Käynnissä on vesimuodostumien ominaispiirteiden määrittelyn päivitys. Pohjois-Savoon tuli kolme uutta vesimuodostumaa. Tyypittelyn tarkistustyö on myös käynnissä ja sen tulee olla valmis 9.8.2024 (lisäaika saatu, aiempi määräaika oli 14.6.2024). Yhteistyöryhmä on toivonut mahdollisuutta osallistua tyypittelytyöväiheeseen ja se pyritään järjestämään toimittamalla tiedot tarkasteltavaksi. Käynnissä olevan toimenpidekauden väliraportointi käynnistyy myös kesällä. Toimenpidesuunnitteluvaiheessa tarvitaan erityisesti yhteistyöryhmän työpanosta. Painearviointi- ja luokittelutyö alkaa syksyllä. Luokitteluohje lähtee kommenteille ja sen valmisteluun toivotaan yhteistyöryhmän osallistumista. Pintavesien luokitteluun on tulossa iso muutos, koska nykyinen luokittelujärjestelmä ei ole kaikilta osin yhteneväinen EU-lainsäädännön kanssa. Vesienhoidon lakeja ollaan muuttamassa ja luokitteluun on tulossa käyttöön uudet periaatteet. Puhutaan ns. "One-out-all-out" -periaatteesta eli noin "heikoimman lenkin" -periaatteesta, jossa tila määräytyy heikoimmassa tilassa olevan eliöryhmän perusteella. Tarkastelussa voidaan kuitenkin huomioida ("liputtaa ulos") epäedustavaksi arvioidut tiedot, jolloin vältetään vääristyneet luokittelutulokset. Luokittelusta on tulossa syksyllä sidosryhmien kuulemistilaisuus ja luokitteluohjeet tulevat kommentoitavaksi. Kun luokitteluohjeet on saatu käyttöön, voitaisiin järjestää yhteistyöryhmälle teemakohtainen työpaja, jossa voidaan vielä taustoittaa asiaa tarkemmin.

Kokouksessa kysyttiin, mitä pohjavesien riskinarvioinnin päivitys tarkoittaa? Käytännössä se tarkoittaa pohjavesialueiden toimintojen ja tulosten läpikäymistä, onko pilaavia aineita, minkälaisia pitouksuuksia jne. Käytännössä uuden tiedon läpikäymistä ja vertaamista kuuden vuoden takaiseen tietoon.

Antti kertoi toimenpiteiden toteutuksen tilanteesta. Toimenpiteiden toteutuksen arviointi käynnistyy kesän aikana. Kunnostussektorin osalta työ voidaan aloittaa nyt, kun järjestelmä (TOSSU) on toiminnassa. Osalta sektoreista tiedot saadaan suoraan rekistereistä.

Kokouksessa heräsi kysymys vesien tummumisesta, josta on keskusteltu paljon viime aikoina. Osassa vesistöistä tummumiskehitys on voimakasta, ja jos vesistön luontainen tyyppi katsottaisiin nykyisillä tuloksilla, niin se todennäköisesti vaihtuisi. Kysyttiin, onko esim. SYKE tarkastellut asiaa? Antti ker-

25.6.2024

toi, että vesistöt pyritään tyypittelemään humuspitoisuudeltaan siihen tyyppiin missä se on ollut ennen ihmistoiminnan vaikutusta ennen tummumiskehitystä, mikäli luontainen humuspitoisuus pystytään arvioimaan. Järvien luontaista värilukua on pyritty mallintamaan viime aikoina ja saatu niistä hyviä tuloksia. Osin näihin perustuen tyypittelyn pohjatietoja tarkistetaan käynnissä olevan ominaispiirteiden tarkistustyö yhteydessä. Jos havaitaan, että uusien tietojen valossa tai käytössä olevan tiedon perusteella tyyppi olisikin ollut väärä, niin tässä yhteydessä myös tyyppi voidaan muuttaa.

Sanna Katajamäki kertoi ajankohtaisia asioita kunnostushankkeista. Pohjois-Savon alueen kunnille on pidetty vesienhoidon seutukuntatilaisuuksia, joissa ajatuksena on kertoa ajankohtaisista asioista vesienhoitoon, säännöstelyihin ja tulvariskiasioihin, virtavesiin, kunnostuksiin ja rahoituksiin sekä käynnissä olleeseen järvikunnostushankkeiden edistämisen toimintamallikokeiluun liittyen. Tilaisuuksien tavoitteena on myös kuulla kuntien tarpeita ja ajankohtaisia asioita sekä verkostoitua ja tulla tutuiksi. Tilaisuuksia on pidetty 3 kpl toukokuun aikana. Myöhemmin järjestetään vielä mahdollisesti yksi tilaisuus. Käytiin läpi vuoden 2024 aikana käynnistyneet kunnostushankkeet, joita on kaikkiaan 9 kpl. Lisäksi tehtiin pikainen katsaus muihin käynnissä oleviin hankkeisiin.

Tuulikki Miettinen kertoi tulvariskien alustavan arvioinnin kuulemisesta, joka on päättynyt 17.6. Palautetta ei ole vielä käyty läpi. Tulvariskien hallintaprosessi kiertää myös 6 vuoden syklillä, kuten vesienhoitoprosessikin. Prosessiin sisältyy tulvariskien alustava arviointi, tulvakartoitus ja tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen. ELY-keskus ei esitä Vuoksen alueelle yhtään tulvariskialuetta. Muiksi tulvariskialueiksi on esitetty lisälmen ja Kiuruveden keskustaajaman alueita. Kymijoen vesistöalueelle esitetään Kymijoen alaosa merkittäväksi tulvariskialueeksi, jonne laaditaan myös tulvariskien hallintasuunnitelma. Tulvakarttojen laatimista on esitetty Onki-Poroveden alueelle. Hulevesiriskien alustava arviointi on kuntien tehtävä, mutta ELY voi siinä tarvittaessa auttaa. Yksikään kunta ei ole tähän mennessä esittänyt hulevesiriskialueita.

14:00 Kahvit + ulkoilua

Klo 15:00 Bussi takaisin Kuopioon

Bussimatkan aikana Sami Kurenemi Kalatalouskeskus ry:stä kertoi osakaskuntien yhdistämishankkeen toteutuksesta Etelä-Savossa. Vastaavalle hankkeelle olisi suuri tarve myös Pohjois-Savossa. Yhdistymisen kautta muodostuneet isot ja aktiivisesti toimivat osakaskunnat voivat olla merkittäviä toimijoita vesienhoitotyössä, koska niillä on resursseja ja osaamista aivan eri tavalla kuin pienillä ja usein jopa kokonaan järjestäytymättömillä osakaskunnilla.

ELY-keskus kiittää kaikkia retki- ja kokouspäivään osallistujia. Seuraava kokous pidetään syksyllä 2024. Ajankohdasta tiedotetaan myöhemmin.

25.6.2024

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asiakirjan on esitellyt Sanna Katajamäki ja hyväksynyt Kimmo Haapanen.

Puheenjohtaja Kimmo Haapanen

Sihteeri Sanna Katajamäki

Pöytäkirjan tarkistajat; kokouksen luonteen vuoksi ei nimetty.

Liitteet Läsnaolijalista

Esitykset: **Liite 1**, YTR_Vesistöyksikkö_yhteisretken_diat
Liite 2, Vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 22.5.2024

Jakelu Vesienhoidon YTR varsinaiset jäsenet

Tiedoksi Vesienhoidon YTR varajäsenet

Läsnä 22.5.2024 vesienhoidon yhteistyöryhmän retki- ja kokouspäivä

Nimesi	Taho
Marita Kivioja	PS ELY
Heikki Torpström	Kuopion Energia Oy / Neova Oy
Ilkka Maksimainen	PS ELY
Tuulikki Miettinen	PS ELY
Elisa-Maria Heikkinen	Tervon kunta (Keiteleen, Tervon ja Vesannon ymp.suojelu)
Martti Veteli	Ilalmen kaupunki
Tiina Louesola	PS ELY
Taina Tirkkonen	Vaikkoojoki-Juojärvi kalatalousalue
Juho-Ville Marttila	PS ELY
Seppo Niskanen	MTK Metsänomistajat / MHY Metsänomistajat
Jukka Koski-Vähälä	Savo-Karjalan Vesien- ja ympäristösuojeluyhdistys ry
Milla Saarinen	Rautalammin kunta
Noora Räsänen	MTK Pohjois-Savo
Sanna Antikainen	Savonia AMK
Sami Kurenniemi	Pohjois-Savon kalatalouskeskus ry
Matti Nousiainen	Siihtijärven kunta
Ismo Laakso	PS ELY
Rasmus Rudnäs	PS ELY
Aarne Keurulainen	Pohjois-Savon Vapaa-ajan kalastajapiiri
Päivi Savolainen	Kuopion Energia Oy / Neova Oy
Ville Matikka	PS ELY
Sanna Katajamäki	PS ELY
Kimmo Haapanen	PS ELY
Eija Heiskanen	PS ELY
Ilpo Käkeliä	PS ELY
Vuokko Mähönen	PS ELY
Jussi Härkönen	PS ELY
Elina Häikiö	PS ELY
Antti Kanninen	PS ELY
Veli-Matti Vallinkoski	PS ELY
Hanna Kolari	Itä-Suomen aluehallintovirasto
Tiina Hujanen	Pielaveden kunta
Vuokko Mähönen	PS ELY

Läsnä Teams:

Anna-Maria Hokajärvi	Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Sari Pyyny	Ylä-Savon Vesi Oy
Anu Eskelinen	Geologian tutkimuskeskus
Satu Viitasalo-Frösen	Mondi Powerflute Oy
Kimmo Haapanen	PS ELY
Milla Hartikainen	Keski-Savon ympäristölautakunta (Keski-Savon ymp.toimi)
Vuokko Mähönen	PS ELY
Tiina Kontio	Savo-Karjalan Vesien- ja ympäristösuojeluyhdistys ry
Jonna Puoskari	PS ELY
Terhi Helkala	Puolustusvoimat
Mari Rätty	Luonnonvarakeskus
Juha Kaipainen	PS ELY
Jaakko Haverinen	Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri

Tämä asiakirja KEHA/38102/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/38102/2023 har godkänts elektroniskt

Haapanen Kimmo 26.06.2024 09:54

Katajamäki Sanna 26.06.2024 10:14